

3.
JEHOVÆ NOMEN SECUNDET!
DISSERTATIO POLITICA

Quâ

SENATUS LYCURGI
ex capite 8. Plutarchi

*Ad mandatum constitutionum Academicarum, amplissima-
quē facultatis Philosophica, in illustri ac Regia Aca-
demia Aboënsi.*

SUB PRÆSIDIO

Viri Clarissimi

DNI. M: ANDREÆ THURONII,
Logices, Metaphysices ac Physices Professoris lau-
datissimi, nec non h. t. Rectoris Magnifici, fau-
toris ac promotoris sui certissimi, omni
observantia ætatem honorandi.

*Pro consuetis in Philosophia honoribus obtinendis,
examenis publici loco,
ab*

JSRAELE KROKIO Nielson
Wex:â Smolando.

*4 Aprilis Anni 3. supra 1660. in auditorio Majori, horis
ab octavâ matutinis, representatur.*

A B O Æ,

Impressa â PETRO HANSONIO, Acad. Typ.

Juris judiciorumq; prudentia ac exercitio Consultissime Domine,
DNE, ANDREA Kroof /
in Regio Dicasterio Aboënsi Adfessor gravissime,
justitiæ in districtu Symmenegård; administrator æquissi-
me, ex Patre frater carissime, Paterno vero in me adfe-
ctu propensissime, quoad vixero nullo non
pietatis officio prosequende.

Morem optimè cuiquam cupientibus, Consultiss. Adfessor,
*scripta dicandi inscribendiq; secuturo mihi, haud diu dispicien-
dum, si vita beata dulcissimaq; memoria Parenti in presens proroga-
ta fuisset, cui hoc studium deberem, offerrem. Qui mortui vicinus
tibi exoticas in regiones abeunti tenellum me, jam tum cernens fore
ut mihi subsidio succresceres, commendavit, ut sicut ætate major esses,
ita minorennis curam ageres, tantisper dum ad quævis honesta adoles-
cerem. Cujus cum voluntatem impleveris, officio videor deesse meo,
si debito honore te defraudarem; quod quidem tantum à me absuit,
ut connisus sim successu temporis velle, quantum in me studium tuum ex-
stitit, declarare documentisq; esse. Commodè proinde, cum ad tenorem
constitutionum academicarum dissertationem quandam censura eru-
ditorum submissurus essem, adfuit occasio gratitudinis ponendi indicia
& quidem in hac materia, quâ te delectari novi, nam & huic studio
insignem impendisti operam hujus ætatis adolescens cum esses, quam-
tamen ingenium superasse propterq; amplitudinem fefellisse agnosco &
fateor. Doctiorum acumini satisfacere utcumq; fortassis vires ætatis non
admisere, quod offenderit, defeceritq; annos, augescentes auferre emen-
dareq; & supplere candor eorum sustineat. Testimonium pignusq; animi
multis nominibus tibi obligati, hoc quaecumq; apud te deponere certum
est, ut confirmet fore, ne prætermittam omnibus velificari occasionibus
commodis tuis inserviendi. Accipe igitur eo animo, quod nec dubium
quidem est, quo fratrem fratris scriptum accipere par est. Vive diu
felix Valeq;*

T. ad quævis off. promptiss.
ISRAEL Kroof.

Plutarchus in vita Lycurgi. cap: 8.

Rеспублика fluctuans, ac nunc apud Reges ad tyrannidem, modo apud multitudinem ad populare imperium vergens, senatu quasi munitione quadam interjecto, æquo momento utrinquè divisa tutissimam adeptæ est ordinationem. Cum seniores isti, semper in eo Regibus auxilio sint, ne ad populum summa rerum deferatur: rursusq; populum corroborent, ne ad tyrannidem res deveniat.

Prooemium.

Non exercitus neq; thesauri, præsidia regni sunt, verum amici; quos neq; armis cogere, neq; auro parare queas. Sall. in bell. jug. Tyrannorum nimirum vitam esse oportet, in quâ nulla caritas, nulla stabilis benevolentia fiducia esse potest: omnia semper suspecta atq; sollicita, nullus locus amicitia. Quis enim eum diligit, quem metuit; aut eum, à quo se metui putat? cic in Lal: quod quanto perniciosius Regi Reiq; publica, tantò alterum utilius. Quid enim dulcius aut tutius ipsi, quam habere quicum omnia audeat loqui ut secum? quem toto pectore admittet, cum illo omnes curas, omnes cogitationes communicans, imò verò si fidelem putaverit, faciet. Sen. ep. 3. cogitabitq; quo magis suis confisus fuerit eo magis fidos redditurum Locc. lib. de ord. rep. 2. Sanè hoc Regi cogitandum considerandumq;

A

magis magnum onus sustinet Regium insigne, quod si multo-
 rum consilijs non innitatur in praeceptum erit casurum Curt: lib.
 7. cap. 4. Plus multorum ingenia pollent liv. lib. 3. cap. 34. adeo-
 què plures magis sapiunt quam unus: multiq; magis provident
 loquitur Arist: Pol: 3. etenim magna negotia magnis adiutoribus
 egent, raroq; eminentes viri non magnis adiutoribus ad guber-
 nandam fortunam suam, ut duo scipiones duobus Laelijs & Di-
 vus Augustus M. Agrippa & Statilio usi sunt Vell: lib. 2. imo
 vero eos sibi proximos suaq; magnitudini voluerunt. idem. Nam
 unius mens tanta molis capax vix credatur Tacit: Ann: 1. &
 licet aliquis tanta prudentia polleat, sicut de Scipione suo Polyb:
 & de Cæs. Tranq: scripsere; quod citius confecerint sua consilia
 quam capta esse putabantur, tamen fortuna hoc adscribendum
 cui non fido, monet lipsius, adeoq; subditi se contemni suspicabun-
 tur ut Plut: in vit. Romul. & cæs. ostendit. Deniq; regem omnia
 obire ut non sperandum, ita neq; admittendam, causam reddit
 Pericles, copiam, inquit, sui faciendam, quotiens magna aliqua
 res operam requisiverit, reliqua amicis, socijs submissisq; oratori-
 bus expediunda, cap. 16. apud Plut: tantum abest ut Majestati
 quid detrahat ut eam vel augustiorem reddat Vend. lib. 2. cap.
 14. conf. Plut: in cit. Lyc. cap. 8. Adjutores vero hi duorum
 sunt generum, consiliarij & administri Lips. civ. Doct. 3. his in
 praesentia relictis, illos considerabimus, quia sunt fundamentum,
 in quo, tanquam immobili cardine ceteri magistratus versantur
 Arniz. cap. 14. Quod ut ordine eveniat, in tria momenta to-
 tam sumus distincturi disputationem. α. Qualibus requisitis
 eligatur. β. Qualem in consilijs subministrandis se prae-
 stet γ & deniq; quomodo se post consilia gerat. erit igitur

Momentum Primum.

1. Omnis disputatione, quæ à ratione suscipitur, debet
 à definitione proficisci, ut intelligatur quid sit id, de quo
 dispu-

disputetur. cū off. 1. & quā nobis sedit de senatu dis-
 rere, hactenus quoq; Philosophorum morem imitati ex-
 peditius id erimus faciuri si 1. Vocis rationem conquiramus, eum, senatum puta, à senio deducentes cū Ar-
 niz. cap. 14. Senatus certè vocabulum disertè senum con-
 cilium notat. Plut: in Rom. cap. 18. 2. Synonymiam.
 α. Consiliarij nuncupantur Vend. Polit: 2. cap. 14. cum
 plerisq; alijs β Patres ex auctoritate Floro lib: 1. cap. 1.
 ab honore Liv. 1. 8. vel ætate vel curæ similitudine Sall:
 in bell: Catil: γ Purpurati Curt: lib. 3. cap. 2. δ Propinqui
 cap. 3. frequentius ε Amici, hinc solennis formula; ad-
 vocato concilio amicorum. lib: 4. cap. 11 & alijs sapius
 frequentata. 3. Homonymiam. ceterum sic accipitur. α.
 Generaliter pro quovis cujusq; legitimi collegij collega-
 tum numero. Utpote cum dixerimus senatum acade-
 micum, civitatis aut alterius alicujus societatis. β. Spe-
 cialius, pro Consiliarijs Regni, sed & hi varij ergò. γ.
 Specialissimè pro vel pacis vel belli, de quibus in gene-
 re nobis disputatio instituitur, non descendendo ad pe-
 culiaria eorum officia. Atqui sic eos describimus: *Per-*
sonas, quibus in Repub: ad sui informationem, tutiusq; rerum
gerendarum fulcrum, princeps utitur. Vend: lib: 2. cap. 14.
Vel qui fidi, rerum hominumq; periti, salutaria suggerunt pa-
ce sive bello. Lips: lib: civ. doct. 3. cap. 4. harum exposi-
 tionem in inferioribus colligas, nos ad alia properamus.

2. Jam primum omnium constabit, quis eum con-
 stituat, & è quibus. Quemadmodum igitur nec unus o-
 mnia intelligit, atq; idcirco operæ est, ut ab hoc uno,
 Rege scilicet, plures eum auctoritate constituentur.
 Nunquam enim solus regit, etiam qui solus regnat.
 Arist: polit: 4. at qui senatum constituunt sunt
 illi qui summam imperij obtinent. idem ib. conf.

eund: lib: 3. unde Vell: lib: 2. dicit quod magni principes admovent intima amicitia suæ magnitudini proximos. Quod confirmat Alexander apud Curt: lib: 6. cap. 9. Par-
menionem, inquit, in idem fastigium, in quo me ipsi posuistis admovi. & nostræ leges in Titul: de Reg. cap. 2.
11. Nu tã Konunger waldher ár/ tã áger han rádh sít taga och wálfa. interq; regalia est Arniz.

3. Sequitur ut dispiciamus ex quibus, sive, ex quo-
nam constituentur civium genere; nam vel ab omnibus vel á quibusdam h. e. ijs tantum qui pro constitutione Reipublicæ idonei putantur, adeoq; in varijs regnis va-
riat; ut nunc census respiciatur, nunc genus vel aliud quid, quod convenire statui reipub: credatur. Arist: Polit:
4. Solon divitibus tantum concessit Plut: in Solon: 26. & quia ad ornatum palatij pertinet, aptas dignitatibus per-
sonas eligere, ut Theodoricus Rex ait, quodq; claritate servientium crescat fama dominorum, operæ pretium erit si hoc plenius exposuerimus. Pro nobilibus militat melior spes. 1. Quia bona certa sunt, quæ fidem ab exor-
dio trahunt, dum origo nescit deficere, quæ radicitus ad-
surgere adsolet ipsi. verisimile est, meliores ex melioribus esse Arist: 3. 8. 2. *Incitantur memoria claritudinis paternæ ut sedari vix poterint, quam virtus eorum famam atq; glo-
riam adæquaverit.* Sall: in bell: jug. id profecto in nobi-
litate bonum est, si quid est, ut imposita nobilibus neces-
sitas videatur, ne á majorum virtute degenerent, Boë-
tius lib: 3. de Cons: 3, *Temporis vetustus*, quæ quo longi-
us progressa fuerit, eò plus auctoritatis habere creditur, fi-
unt enim quodammodo ea, quæ á præsentí memoria se-
juncta sunt, ipsa vetustate sanctiora. 4. *Divitia* quas con-
stat esse maximum nobilitatis ornamentum. Videan-
tur Orosius de Nobil: civ. lib: 2 & Tiraq: Hinc Tiberius
in de-

in demandandis honoribus nobilitatem majorum, claritudinem militiae, illustres domi artes spectabat, ut satis constaret, non alios potiores fuisse Tacit: lib: 4. Annal:

4. Pro ignobilibus sunt haud minora argumenta: à Plut: in Sull: cap. 76. 1. Ut venator non quærit quod *tali cane natum* sit, sed *canem*, & eques ipsum *eqvum*, non quod ex tali equo; quid enim si mulus ex equo natus sit? ita vir politicus totâ viâ erraverit, si in in rectore non requirat, *quis sit*, sed *è quibus*. 2. Ab oratione Marij contemnunt *novitatem meam*, ego illorum *ignaviam* mihi fortuna illis probra objectantur. Quod si jure despiciunt me, faciant idem majoribus suis; quibus uti mihi ex *virtute nobilitas* cæpit, scilicet quia imagines non habeo & quia mihi nova nobilitas est: quam certè peperisse melius est, quam acceptam corrupisse. 3. à Palingenio

Nimirum stulta hæc sententia est, si sit ab auro

Nobilitas, certè de terra nascitur aurum,

De fraude & furto, de favore nobilitas, ô

Iudicium vulgi insanum! ô sine pectore turba!

Nobilitare hominem non ulla pecunia, nulla

Divitiæ possunt: pretio nam dignior omni est

Nobilitas: hæc non emitur nec venditur auro.

& Cato Major ita demum maximam fore Romam adfiscavit, si illustres viri, & magni virtutis primas partes obsecris non permitterent, contraq; plebej de virtute certamen eum eis qui genere & gloriâ clari essent susciperent. Plut: in Cat: cap. 21. adde uberrimum historicum. Dum nullum fastidiretur genus, in quo eniteret virtus crevit imperium Romanum Liv. cap. 3. lib: 4. Nos controversiam distinctione expediemus ad Catonis livij Cornelijq; sententias, hic vero ita in Eum: cap. 1. Magnos homines virtute non fortuna metimur; ideoq; postponimus nobilem

lem genere & divitijs, talem nisi accesserit *virtus*. Nam sæpe sub auri acervis generisq; præsumptione latet animus sordidus. Sin vero ut Miltiades & *antiquitate generis & gloria majorum & sua modestia inclavuerit* haud dubiè præponendus Cornel: cap. 1. in Milt: 1. quia duplex bonum simplici melius, 2. auctoritatem majorem habiturus est, quem merita majorum condecorant. Confer. Locc. lib: 2. de ord. rep.

5. His ita præmissis, *educationem*, ut ab ovo ordiamur, pensitemus, hoc nomine optimè requisita inquisitioni. etenim Respub: si semel occœperit benè progreditur semper tanquam circulus crescendo Plat: lib: 4. de rep. & Mecœnas apud Dionem: benè, inquit, educatus institutusq; non facile consilium convellendi status pub: inibit. Quinimò id à disciplina nulla formatis, à libidinosis & flagitiosis timendum est. exemplo sit Catilina. Unde apparet ratio Spartanorum cur tantum bonæ educationi impenderint, nusquam enim deerat qui errantem admoneret ac castigaret. Plut. in Lyncurg: cap. 31. est enim ut Plato lib: 6. de Repub: ait; Si præstantis & excellentis hominis natura germana rectaq; disciplina sit exulta hominem eximium futurum. Si verò nulla vel prava disciplinâ imbuatur, ingenij naturæq; bona summorum malorum instrumenta fore. Placet proinde *Turcarum mos instituentium pacis ac belli futuros administratos Lips. mos quoq; erat principibus Macedonum, adultos liberos regibus tradere ad munia haud multum servilibus ministerijs abhorrentia &c.* Curt: lib: 8. cap. 6. multum enim interest ad imperantis dignitatem quibus ipse disciplinis fuerit institutus ipsiusq; ministri, quæ peculiares sunt in istiusmodi Arist: lib: 3. accommodetur nempe institutio ad formam Reip. ut monet cum alijs Locc: lib: 1 & 2 de ord. rep. maximum momentum
in eo

in eo erit, si conjunxerint se cum *ijs* qui in *Repub. versan-*
tur. Sic *Cato* de senioribus civibus *Fabio maximo* se ad-
junxit, non respectu summæ ejus viri gloriæ atq; poten-
tiæ, quam quod *mores vitamq;* ejus, *exemplum* ad imitan-
dum proposuisset. *Plut.* in *Cat.* 7. eodem modo idem in
Philopœm. 3. Ego, inquit *Cicero*, à *patre* ita eram dedu-
ctus ad *scævola*m, sumta virili *toga*, ut quoad possem & liceret
à *senis* latere nunquam discederem itaq; multa ab eo prudenter
disputata, multa etiam breviter & commodè dicta *memoria*
mandabam, fieriq; studebam ejus *prudencia doctior.* adde *Cl.*
Boeccleri comment: in *Cornel. Nep.* pag. 43. continen-
tem hujus rei arcana politico nullo modo contemnenda.

6. Ceterum cum per verum *Religionis pietatisq;* studi-
um status omnis efflorescat, ejus præcipua ratio habenda
in eligendis consiliarijs locc. de ord. rep. lib: 2.4. quod
& *Livius* lib: 5. agnovit ubi proclamat; omnia prospera
evenire *colentibus Deos*, *adversa spernentibus.* Et ante al-
ios hujus rei rationem expressit *David Ps. 101.* eundem ob
finem *jethro* monuit *Mosen* providere & eligere ex toto
populo viros strenuos, *timentes Dei*, viros veraces, ocores
turpis *lucris*: *exodi.* 18.

7. Porro *historiarum notitiam* exactam habeant, sic
namq; illud quod in cognitione rerum salubre ac frugi-
ferum est, sciant, omnis exempli documenta in illustri
posita monumento intueri: inde sibi suæq; *Reip.* quod
imitentur capere, inde *foedum exitu foedum inceptu vi-*
tare *Liv.* in *Proœm.* profunt namq; *historiæ* ad *Remp.* in
singulis partibus rectè gubernandam, ut quæ *prudenti-*
am tanquam *foecunda mater* gignant, imprimis *utilium*
& *salutarium consiliorum* exemplis opportunè sup-
peditandis, videantur qui de *utilitate hist.* scripsere,
Jurisprudentiam calleant, ut possint de *jure* respondere

B

locc.

locc. de ord. rep. lib: 1. 6. lib: 2. 5. *Philosophicarum verum cognitionem* nonnullam teneant, quia hæ acuunt & insigne sunt viri gravis & magnifici ornamentum Vend: lib: 2. hinc celebratur Helvidius Priscus, quod ingenium illastre juvenis altioribus studiis dedit: non ut pleriq; ut nomine magnifico segne otium velaret, sed quo *firmiter* adversus *fortuita* capefferet Remp. Tacit: h. 4: 5. ita Philopomen se auditorem præbuit legitq; scripta Philosophorum, non omnium sed eorum, quos ad virtutem aliquid sibi conferre judicabat Plut. in Ph. cap. 3. Prorsus ut Agricola qui in discendo tenuit modum Tacit: in ag: *utilitatem* his verbis comprehendit, Svada nostra, *ijs sanè fidem habemus*, quos plus intelligere quam nos arbitramur; quosq; *et futura* prospicere credimus, *et cum res agatur in discrimenq; ventum sit, expedire rem et consilium ex tempore sapere posse* cic. off. 2.

8. His subjungo peregrinationem, nam ut Arist: 7. Polit: dicitur quæ rectè tradita sunt ijs, utendum, quæ vero prætermittenda ut inveniantur curandum. Inveniuntur vero illa vel propria industria id est domestica vel aliunde, de illa in superioribus, de hac nunc paucis. Habet quippe hæc vel illa Resp. quod aliæ admirentur ac imitentur. Unde Alex: apud Curt: lib: 8. in multis gentibus video quæ non erubescamus imitari. Hic profectò est finis ac usus peregrinationis studiorumq; politiorum, ut non satis sit legisse de moribus gentium sed & cognovisse, probos eligisse, malos in sui aliorumq; correctionem vidisse.

9. Quod an facere velint tentandum, id vero fiat minoribus officiis eos præficiendo. Sic Athenienses in senatum Areopagiticum neminem evehebant, qui antea minores magistratus non obisset; hoc est qui neq; Archon, neq; Thesmotheta, neq; Rex sacrorum neq; Potemarchus esset lectus: ac qui se in ijs abundis probassent, *ij in senatum Areopagiticum cooptabantur*.

Plur:

Plut: in Peric: 18. idem mos obtinuit apud Romanos, ex
 quo factum, ut multis denegaretur consulatus, quia in
 minoribus malè se gessissent. Itaq; Catilinæ repetun-
 darum reo, Consulatus pernegabatur; quod intra legi-
 timos dies profiteri nequiverit. Sall: in bell: Catil: nam
 nemo reus magistratum petere poterat Zanch. id ergò
 maximè omnium mores hominis declarat atq; probat,
 nempe magistratus *administratio & potestas*, quæ omnes
 animi adfectus excitat, omneq; vitium detegit. Plut: in
 cic. 76. accedit, quod hac ratione fiunt *morum animorum-*
que provinciarum gnari Tacit in Ag: imò *lingvarum* in re-
 gno usitatarum. Nam isti qui per interpretem accipiunt
 omnia aut reddunt, nec tam grati nec tam idonei ad a-
 gendum ac multa necessariò eos fallunt. Lipsi. quod The-
 mist: intellexit quando ab Artaxerxe petens; ea autem,
 inquit, rogo, ut de his rebus, de quibus tecum loqui vo-
 lo, annum mihi temporis des. at ille, impetrato hoc, o-
 mne illud tempus *literis sermoniq;* Persarum dedit: Cornel:
 nep. in Th. cap. 9. & 10. Porro erint futuri Regi utiles
 in consilijs subministrandis, optimè enim sic accommo-
 debunt consilia. Consilium enim ejus est, qui rei cujusq;
 peritus est Plat: in Alcib: sic Sall: ad Coes. ep. 2. *mibi, in-*
quit, adolescentulo remp. capeßere studium fuit: atq; in ea co-
gnoscentia multam magnamq; curam habui: non ita, uti ma-
gistratum modo caperem, quem multi malis artibus adepti erant:
sed etiam, uti Remp: domi militieq; qua, tumcunq; armis, vivis
opulentia posset, cognitum haberem. Senatori, cic de ll: lib: 3.
 adfirmat, necessarium nosse Remp. Id latè patet, quid
 militum habeat, quid valeat erario, quos socios resp. habeat, quos
 amicos, quos stipendiarios, qua quisq; sit lege, conditione, fædere: te-
 nere consuetudinem decernendi, nosse exempla majorum. Clarissi-
 mum exemplum extat apud Cornel: Nep. de Con. cap. 4. id

arbitrium, Conon negavit, sui esse consilij, sed ipsius, qui *optimè suos nosse* deberet. Conf. Plut: in Cat: Min. 20.

10. Verum hinc provenit *animi magnitudo*, quam sequitur *constantia*; Nihil enim est, quod tam deceat, quam in omni re gerenda, consilioq; capiendo, servare constantiam. Est enim proprium munus, magistratus intelligere, se *personam civitatis gerere*, debereq; ejus dignitatem ac decus sustinere *cic off. 1.* hæc profectò perinde sunt ac eorum, qui ea sustinent *virtus non per se* magnifica Sall: in bell: jug. interestq; Reip. quosdam *dignitate eminere auctoritateq;* muniri Vell: lib: 2. ita tamen ut *fastus & contumacia* solitudini apta vitentur Plut: in Cor: amplectatur vero illa, quæ à nonnullis derideri solet, *patientia* injuriarum. Quæ ab ethicis dicitur *fortitudo togata*. ceterum non temerè se talem præbebit quem nunquam adversa subegerint, nam haud facile adversa casum reputat, quem nunquam fortuna decepit & quæ plura notatu digna liv. lib: 30. 30 dicit. Unde Tacitus Annal: 12. Caractacum egregium eo nomine ducit, quem multa ambigua, multa prospera extulerant, ut ceteros Britannorum imperatores antecederet. Sic Annibal celebratur liv. 35. Just: lib: 31. 5.

11. Atqui tales non credantur qui *suis rebus male consuluerint*, nam qui suis rebus malè prospexerint, nunquam illi bene alienis consuluerint Arist: polit: 4. hinc Basilij imperatoris ad filium monitum. Consiliarijs, inquit, utere ijs, qui *rebus proprijs* benè providerunt recteq; eas administrarunt, non autem qui per *imprudentiam* malè Sall: in bell: Catil: docet id fieri, ubi ex divitijs juventutem, luxuria atq; avaritia cum superbia invasere, &c. At Philopœmen Rem familiarem instissimò agriculturæ quæstu augere intendit, eum omninò *propria bona possidere* censuit,

qui

qui volet *alienis abstinere*. Plut: 4. sequitur igitur rationem habendam rei familiaris, quam dilabi sinere flagitiosum, sed ita ut illiberalitatis suspicio avaritiæq; absit. cic off. 2. Nullum enim tetrius vitium quam *avaritia*, præsertim in principibus & Remp. gubernantibus. Idem. namq; avaritia fidem, probitatem, ceterasq; artes bonas subvertit, pro his superbiam crudelitatem, Deos negligere omnia venalia habere edocet Sall: in bell: Catil: imò postquam cupido pecuniæ civitatem invalit *emptio & venditio dignitatum* prorupit, & inter concionis suffragia argentum se immiscuit Zanch. corpus animumq; virilem divitiæ effeminant Sall: conf: Gell: lib: 3. cap. 1. Plut: in Peric. cap. 18. causa vero odiorum in Crassum fuit insatiabilis avaritia. idem in Pomp. 1. hinc *odiosa accusatio avaræ & superbæ imperitassæ*. Patet igitur ratio Thebanorum non admittentium *mercatores* in senatum Arist: lib: 3. nisi per decennium mercaturâ abstinuissent. Quod quidem pro. cedit, nisi ubi *mos regionis* aliud induxerit, uti apud Venetos & Genuenses nobiles quoq; mercaturam exercent. vid. Limn:

12. Ex quibus apparet ut operæ est, Regem diligenter advertere oportere quos in societatem consiliorum adiscat, *fama integritate illustres* sint, contemptu famæ contemni virtutes perspicuum est. Tacit: Annal: 11: 29. Nam negligere, quid quisq; de se sentit, non solum *arrogantiis* sed etiam *dissoluti* cic off. 1. quare Catilina eorum, qui in ejus societatem inciderant, *famam* atq; *pudorem* attriverat Sall: quod objicit ipsi cic in 2. invec: est utiq; fama honesta non negligenda: ne ejus contemptus functioni publicæ officiat, virtutis ardorem extingvat, auctoritatem minuatur, sinistris suspicionibus ac criminationibus bonos viros oneret; fugiat, qui his carere volet, *improborum com-*

mercium, inscribatq; cordi Coesaris vocem dicentis principem in Republica etiam *suspicionem* carere debere. eo tamen loco honesta fama est habenda, ne quis ea *intumescat*. Locc. de ord. rep. lib: 2. cap. 11. quod altius spartani ex instituto Lycurgi observarunt. *Iudicium namq; ita de eligendis senatoribus fiebat. Advocato in concionem populo, viri quidam ad hoc delecti in propinquum conclave concludebantur, ita ut neq; viderent quemquam eorum qui convenerant, neq; ab illo viderentur, tantum clamorem illorum exaudirent: nam ut cetera, ita certamen quoq; de hac virtutis palma acclamatione dijudicabant. ibi non simul universi, sed unus post alterum sorte ductus in concionem veniebat, tacitusq; per eam transibat. Quos conclusos diximus, ij in tabulas inscribebant, quantus ad singulorum transitum clamor fuisset sublatus: neq; ad quera is pertineret illis constabat, nisi quod ratione ordinis quoto acclamaretur intelligebant. Cui maxime ac frequentissime acclamatum fuisset, eum renuntiabant Plut: in lycurg. 49. nemo omnes, neminem omnes fefellerunt, namq; tales credantur qualis fama cuiusq; est. Plin. ad Traj.*

13. Non igitur *Studijs* nec ex commendatione aut precibus paucorum eligendos esse monet Tacit: in Ag. Nam gloriam, honorem, imperium, bonus, ignavus æq; exoptant. Sed ille vera via nititur. huic, quia bonæ artes desunt *dolis* atq; *fallacijs* contendendum Sall. in bell: Catil: male quoq; se res habet, cum quod *virtute* effici debet pecunia tentatur cic. off. 2. ceterum hic juvabit exemplum Augusti, qui Tiberio pro Cliente Græco petenti rescripsit: Non aliter se daturum, quam si præsens sibi persuasisset quam justas petendi causas haberet. Locc. de ord. rep. lib: 2. & apud Venetos unusquisq; ejus persone, quam ad functionem publicam nominavit, si beneficio suffragiorum eligatur, fidejussor esse, & si quid pecunia publica averterit aut fraudis commiserit, prestare satisfactio-

*nem tenetur. Idem. à parte igitur pramia distribuētis, æstimantur merita petentis, à parte accipientis nimia sui fiducia, simulataq; modestia aliarumq; virtutum species absint. Agis & Cleo adulatores Alexandri, dum Alexandrum adorando quasi Deum faciunt, propinquis etiam maximorum exercituum ducibus præponuntur! Curt: lib: 8. Sed huiusmodi reprimantur lege tali, qualis apud Leovardios Frisæ populum olim fuit; ut si senatus Calend. Jan. in numero duodecim virorum, ex quibus in annum in-euntem electio senatorum esset facienda, inidoneos legeret, fas esset Pro. principi & summæ curiæ, ijs rejectis alios deligere, ne qua *fraus pravus consilij fieret Reip.* ut notat Ubbo Emmius in lib: de Rep. Frisiorum.*

14. Ad finem hujus mom: placet duas quæstiones expendere, quarum prior est illa, prævaleatne *juvenilis an senilis atas*, diu inter Politicos controversa. Quidam repellunt quantæcunq; indolis juvenes tanquam *fluxos & molles dolisq; obnoxios* Sall: in Catil: Arist: lib: Rhet: 1. *temerarios & audaces* maxima ac miserrima naufragia in Repub: facere ostendit cic de Senect: multa cumulare nolo inspiciantur orationes Annib: & Scip: apud liv. lib. 30. cap. 30. 31. Nos dabimus quæstionem expeditam sequentibus propositionibus. 1. *Si legibus cautum sit ne admittantur, secernantur, nisi necessitas quæ ante rationem est jusserit.* 2. *Si statutis non prohibeantur, raræ indolis juvenes singulari benedictione felices non repudi-entur.* Nam *atas vix matura* tantis rebus, abundè erit sufficiens Curt: lib: cap. 6. cum *divinus adflatus* infirmitatem suppleat, qui sine causâ esse non existimetur locc. de ord. rep. lib: 2: cap. 14. quia *dona spiritus* non sunt alligata *uni atati*, exemplo sint Josephus Daniel. Conf. Plut: in Dion. 7. Pomp. 33. 3. Interdum *senes* præsertim qui per-

persuasione senilis sapientiæ pleni, sunt ἰδιόγυμνος & à semel animo concepta sententia non faciliè dimoventur, *juvenes* v. sunt *tractabiles* & rectius sentientibus cedere procliviores, quod attinet experientiam, civilis prudentiæ historiarumq; cognitio eam implebit. Conf. Thef. 7. h. m. 4. *Stupidos & hebetes ipsa natura non lex removet.* Arist: Polit: 1.

15. Ad eundem modum sublato omni respectu *Senes* dimovent: quia grandis illa ætas, ut corporis ita ingenij sentit detrimentum Vend: lib: 2. 14. inde est quod jugurtha inter alias res jacit, oportere quinquennij consulta & decreta omnia rescindi, nam per ea tempora *confectum* annis Micipsam parum animo id est intellectu valuisse Sall: in jug: eos vero, qui ita sine discrimine senes repellunt, remittimus ad cic. cat: Maj. ibi inter alios introducit Scipionis avum. Num igitur, inquit, si ad *centesimum annum* vixisset, *Senectutis* eum poeniteret? nec saltu, nec enim excursione, nec eminus hastis aut cominus gladijs uteretur, sed *Consilio & ratione*. Quæ nisi essent in *senibus* non *summum consilium* majores nostri appellassent *senatum*. Accedit quoq; *auctoritas*, rarò enim quisquam ejus, qui ætate provectior, imperium detrectat. Arist: Polit: 7. Hic obiter nota, quod *senatus* jus decernendi & *sententia* pronuncianda quidem habet, sed *potestate* caret. Nam sicum *consilio* conjuncta esset *potestas*, quia *senatus* de rebus omnibus *consultitur* & *decernit*, haberet *senatus* plenam *majestatem* essetque *omnis Respub: Aristocratica* Arniz. cap. 14. Hinc cic in Verr: Quo *confugient* socij? quem *implorabunt*? ad *senatum* *devenient*, qui de *Verre* *supplicium* sumat? non est *senatorum* non est *usitatum*. habent igitur *Comitia* & *senatus* *consentiendi* *decernendiq;* *potestatem* minimè vero *exequendi* Verum nos redeuntes ad *senes* reperimus etiam quosdam in quibus

non

nōn tam *pueritia*, sed, quod gravius *puerilitas* remanet. Sen. ep. 4. hos rejicimus, illos cum natura Reip. obfirmari, non possumus non Reip. adserere satis gnari Physicos, gradus ætatis quibusdam *precipites*, quibusdam *tardos* statuere. Sperl:

16. Ultimo loco posteriorem declarabimus, quā dubitari soleat an *exteri* in senatum admoveantur. Atqui removendos censem, tum ob rationes è superioribus colligendas, tum ob has sequentes 1. *Statum* Reip. turbant Plut: in Lyc: 51. *indigena* non facile concoquunt in sua rep. plus aliquid credi & tribui *alienis* Curt: lib: 10. 2. *Reip. non sunt periti* Cornel. nep. in Con. cap. 4. Themist: 9:10. 3. *Non amant remp.* nam natale solum non finit eos esse sui immemores. manifestissima exempla habebis in Plut: & Cornel. Nep. de viris illust: ostracismo ejectis. confer just: lib: 2. de Demarato Rege Lacedæmoniorum. 4. *Hinc infelices illis sunt* ad quos veniunt. quod tamen cum Lipsi: ita putem si multi; nam paucos eosq; belli consiliarios utilissimè & felicissimè adsumptos, prius tamen benè probatos, confitear necesse est.

Momentum Secundum.

1. *Primum omnium de fine nos certos esse oportet, nisi ille fuerit cognitus, nulla eorum, quæ ad finem ducunt, notitia haberi potest: quia finis est quasi meta & terminus ad quem omnia media collineant, tum demum pro veris habenda, si ad finem obtinendum idonea fuerint: Arniz. cujus ductum secuti finem ostendamus; qui consistit non in gloria propria sed Dei, nec in salute propria primariò sed civium, nisi consequentè. ad priorem principalem scilicet lex Dei nos ducat, consiliorum norma. Gypr: cogitationes justorum justæ, astuta consilia improborum, dolosa Prov. 12. quare*

Populus Dei Deum consulebat quid esset facturus Jud: 18. 20. 1. Sam. 23. 30 & ut plurimum *sibi fidentibus* salutarem dat successum; qui verò freti *solo virium arbitrio* ingenio- què spernunt favorem divinum, & ex suo cerebro sibi ab- unde sapere videntur, solent, utut prudenter consultasse videantur successu tamen felici destitui El. 30. *Quod & Diodorus Siculus lib: 20. agnovit, Numen cœleste, inquit, ut mi- bi quidem videtur, data veluti opera superbe rationes subducen- tibus rerum speratarum exitum in contrarium mutat.* sunt enim quidam ut Ajax qui vincere voluit *sine Deo*. Dicti: cret: aliter Scipio, qui prius nullam publicam nullamq; priva- tam rem egerit, quam in Capitolium ivisset. liv. lib: 36. 19. conf. Grut: in obl: in liv. Zev. in Flor: 2. Sic namq; nostra consilia placebunt Deo, si ineantur ad mandatum in verbo Dei expressum, auctoritatemq; eorum subditi suspicient, quæ existimabant à Deo esse profecta.

2. Minus principalem quod attinet, duobus Platonis præceptis continetur: *priori* ut utilitatem civium sic tue- antur, ut quidquid egerint, ad eam referant obliti com- modorum suorum. *posteriori*, ut totum Corpus Reip. cu- rent, ne dum partem aliquam tuentur, reliquas deserant. Qui autem parti civium consulunt, partem negligunt, rem perniciosissimam in civitatem inducunt, seditionem atq; discordiam. Sed hæc fugiat oderitq; consiliarius, tra- dens se totum Reip. totamq; eam sic tuebitur ut omni- bus consulat. cic off. 1. conf. Plut in Lycurg. 8. omnibus omnino unum debet esse propositum, ut *eadem sit utili- tas, uniuscujusq; & universorum*; quam si ad se quisq; rapuerit, dissolvetur omnis societas cic off. 3. Arist: lib: 3. Sall: ep. 2 ad Cœs. de ord. rep. Sic M. Antonius imp. lib: 7. vi- tæ suæ. Quidquid enim solus vel cum alio ago, id o- mne eò est dirigendum, ut in *publicum* utile sit atq; congruat.

3. Nunc

3. Nunc ea quæ ad finem tendunt adaptemus, ita ut quæ Regis, quæq; communia & quæ consiliariorum sunt seorsim exponamus. Primo tempestivè consiliarios convocet, ut darius qui quotidie ad se eos in consilium vocavit Curt: lib: 3. 8. ad consuetudinem tamen Alexandri severi, de quo Lampridius, fuit, inquit, illi mos, ut si de jure aut de negotijs tractaret, solos doctos & disertos adhiberet; si vero de re militari milites veteres, senes benè meritos & locorum peritos ac bellorum & castrorum; & omnes literatos maximè eos qui historiam norant; requirens quid in talibus causis quales in disceptatione versabantur, veteres imperatores vel Romani, vel exterarum gentium fecissent. Hinc apparet non paucos convocatos. quare nō ostendit Artabanus apud Herod: lib: 7. Rex, inquit, nisi diverse variantesq; sententia dicantur, non potest quis eligere meliorem, sed necesse habet uti ea quæ dicta sit. at cum plures fuerint, licet tanquam aurum purum secernere: quod non separari solum queat, alteri applicatum comparatumq; potest: Sic Darius varias sententias suos dicere voluit Curt: 3. 8. Et rectè Cominæus à meridie sæpe non idem qui manè fuimus, dixit, adeoq; plus vident oculi quam oculus. Xenophon lib: 8. pauca videt unus aliquis pauca audit: at principis oportet multas esse aures multos oculos. conf. thes. 9. sup. mom:

4. Concedat παρρησιας suadendiq; libertatem egregiè Meccenas ad Augustum locutus fuisse ut liberam dandi sibi ex animi sui sententia consilij omnibus potestatem faceret proposita securitate. Nam & si alicujus ipsi sermo probaretur, multum utilitatis ad ipsum, & si non placeret nihil incommodi nediturum. Quorum consilium sequendum existimaret, eos collaudaret ac honoraret, nam illorum inventis sibi gloriam parituros Dion. lib: 52. Sic quoq; Alexander novit laudando libertatem dicendi senatorum adaugere. Vos, inquit, ut probos

Et amantes Patria viros decet, de commodis adversisq; illius haud sine causa solliciti esse. Itaq; moleste non fero vestram opinionem à mea sententia dissidere; quin potius simplicitatem laudo, vosq; precor ut in ijs etiam de quibus porro referetur eodem instituto utamini. Amici Regum, si qui eo nomine digni sunt, non tam gratiam eorum quam utilitatem atq; decus in consilio habent qui aliter fieri censet, quam ipse facturus erat, non instruit consultorem sed decipit Freinlbemius libro sup: 2. capite 2.

5. Quod ut ritè fiat sententiam suam celet, non ut Xerxes; qui Græciæ bellum indicturus, adhibitis Asiæ principibus, ne viderer, inquit, meo tantummodo usus consilio vos contraxi: ceterum mementote, parendum magis vobis esse quam suadendum Val: lib: 9. 5. at insolentius an stultius dictum vix discernes. Salubrius monuit Veg: lib: 3. Fieri quid debeat cum multis tracta: quid facturus sis, cum paucissimis, vel potius ipse tecum judica. Utile igitur erit Romanorum morem imitari, qui magistratibus & potentioribus postremum dabant dicendi locum, privatis primum, ne illorum votis deterrerentur vel præoccuparentur Dion lib: 39. quod institutum refert Varro lib: 4. ad prævertendam ambitionem & gratiam, cum antea initium fieri soleret à gradu consulari, & ab eo, qui princeps tenatus lectus esset. unde Cæsar, ut gratia Pompeij aliorum sententias præverteret, post novam cum illo adunitatem initam, cum primo loco rogavit Tranq; in Cæli, patet igitur Regem oportere liberum à factione esse, de qua in inferioribus. imò ne vultu alijsq; indicijs voluntatem prodere, quod Turcarum principes accuratissimè attendunt, consistentes in proxima senatus habendi loco occultè, illinc audientes per cancellos, sed velo opposito, omnium sententias: ut tamen adesse eos, etiam cum non adsint, fas sit suspicari: Et contra: id verò Et libertatem dare sententijs videtur, cum non coram illi immineant: Et
inten-

intentionem addere, cum semper possint auscultare & adesse. & Magnus ille Sfortia quasi aliud agens nunc ab hoc nunc ab illo sententiam exquirebat. Paul: Jov: in ejus vita cap. 79. imò exempla eorum succurrunt passim, qui quasi sententias senatorum per suos intimos dicuntur.

6. *Quare in sua sententia immotus Rex non persistat, sed sequatur M. Antoninum imp: qui in vitæ suæ lib:7. sic loquitur: Sufficitne intellectus meus ad hanc rem an secus? quod si sufficit, utor eo ad rem propositam tanquam instrumento mihi à Deo concesso. Sin contra, aut eam rem alteri cuiquam qui melius id possit, perficiendam relinquo, præsertim si aliquin id agere officium meum non jubet: aut ipse perago pro virili mea adscito mihi auxiliario, cujus opera mens mea id efficere possit, quod in præsentia sit commodum & societati hominum conducatur. Cum quo convenit Minucius referens; sæpe ego audiui, eum primum esse virum, qui ipse, quid in rem sit, consulat: secundum eum, qui benè monenti obediat: qui nec ipse consulere, nec alteri parere scit, cum extremi ingenij esse liv. 22. 29. Hinc divinum principis illud: æquius est, ut ego tot taliumq; amicorum sequar, quam tot talesquæ amici meam unius voluntatem Capitol: in M. Ultimo eligat non numerando sententias sed exigendo ad circumstantias, quod suæ meditationi relictum existimet. Tacit: Annal: 16.*

7. *Hoc loco communia interferamus. Meminerint igitur Rex & senatores sine inutili cunctatione convenire, perniciosum est illud ex libertate vitium quod non simul conveniunt. Tacit: de moribus Germ. sed & alter & tertius dies cunctatione coëuntium absumitur: idem. contingit verò id plerumq; ubi vestitui nimio ebrietatiq; indulgent, ubi perpotandi pervigilandiq; insana dulcedo sapientiam quæ siccitatem amat dissolvit, memorabile*

exemplum refert Plut: in Ant: 13. *Memoria proditum est, inquit, eum, Antonium, cum in Hippia mimi nuptijs totam noctem potasset manè à populo in concionem vocatum, nondum coniecta crapula, vomuisse, quendam amicorum tunica id excepisse, unde mirum non fuit populum detestatum fuisse intempestivas ejus commessationes.* Hunc fugiant Catonem Minorem secutori nam nemo collegarum prior illo ad ærarium accessit aut discessit posterior, idem primus in senatum veniebat & discedebat ultimus idem in Cat: 23. 25.

8. Referat porro graviter rem ad senatum de qua consilium instituendum; illud vero est *deliberatio quadam de re agenda vel non agenda.* Si agenda non sit, statim sistendum ipsis est, sin agenda, *modum agendi vel quomodo; Tempus vel quando; ubi vel locum; quid vel rem agendam; quem vel personam;* propter quid vel causam cuius gratia res suscipitur; considerare oportet Leo Imp. de app. bell: hæc ut se benè habeant, vanis non sint dediti, sed hoc agant, quod lacones ita observarunt *ut Cnacionem inter & Babycam convenerint in anuntem, ubi neq. porticus, neque alijs ullus apparatus esset, quippe hæc nihil ad consilium capiendum conducere existimabant: sed obesse verius, quæ eos, qui convenirent, statuis, picturis theatrorum aut conclavibus curiæ nimio opere adornatis intentos spectandis, futes efficere, nugisq. & vanis cogitationibus distinerent* Plut: in Lycurg. 12. *nimirum convenit non tantum manus sed & oculos habere abstinentes etc.*

9. Nunc convertamus nos ad animum quem liberum volumus ab *nimia cupiditate ac fiducia*, quia suas alienasq; vires parum librat, eventusq; omnes ad sua vota aptat, principesq; eò sapius fallit quo libentius audiunt *fiducia turgentis qui spem magis quam spei causam intuentur* liv. lib. 22. Curt: lib. 3. 2. Just: lib. 5. Cornel: Nepos in Alcib: ob

ob hanc plerumq; evenit ut optima videantur quorum tempus effugit Tacit: h. 1. nimirum rectè huc applicetur Bruti epist: ad Samios *consultis negligenter administratis tardè;* quem finem horum fore credatis? Plut: in Brut: 4. incon-sulta rerum tractatio haud satistuta: nam quamquam interdum quis gloriatur res quas non ex consilio suo gesserit, sed subita occasione aggressus, melius sibi cecidisse, quam eas de quibus probe consilia inierit, Plut: in Syll: 10 tamen temeritatem fortuna deprehendit liv. lib: 22. 29. Nullo loco, nisi quantum necessitas cogit, fortunæ se committendum. idem. *Philopæmen documento sit, qui cum solus esset, secum ipse agitabat animo diversa quæ accidere possent, & quum haberet comites ab ijs querebat quid consilij capiendum, si talis casus incideret.* His ita curis cogitationibusq; ab ineunte atate animum agitarat, ut nulla ei nova in tali re cogitatio esset. idem lib: 35. 28. Plut: in Philop. semper cogitabant breves & mutabiles vices rerum esse & fortunam nunquam simpliciter indulgere, pressis manibus id est cautis consilijs detinendam. Curt: & frequentissimum initium calamitatis est *securitas* Vell; lib: 2. Neq; mihi satis consilij *metum* an *ignaviam* an *dementiam* appellem intenta mala quasi fulmen optare se quisq; ne attingat. Sed prohibere ne conari quidem Sall: in frag: h. concludo consilium non subsequi aut comitari res sed præcedere debere Demosth. Phil: 1.

10. Non alant *factiones* Rex & consiliarij. vel consiliarij mutuo inter se. Obiter nota quid sit *factio*, est, inquit Badius, *ubi quisq; suo consilio suaq; utilitati innititur & ita consilia & facta sua seorsum facit.* Prius demonstrat liv. lib: 1. 35. *Factio* haud dubia Regis, cujus beneficio in curiam venerant. Nimirum nata *servituti mancipia* semel *veneunt* atq; ultro à Dominis aluntur Tacit in Ag.

31. Sic à Nerone assuefacti, ut non minus *vitia principum amarent*, quam olim virtutes verebantur hist: 1. 12. Nam svadere principi quod oporteat multi laboris *adsentatio* erga principem quemq; sine *adfectu* peragitur. cap. 15. Sic fecere qui fortunam & Deos & Numen Othonis adesse consilijs affore conatibus testabantur. hist: 2. 33. ubi consilijs vincerentur ad *jus imperij* transibant: 40. vel in *adulationem*, ne quis sententiæ obviam ire auderet, *concessere*. 33. Hæc ergo est perpetuum malum regum, quorum opes sæpius everit quam hostis Curt: 8. 5. Sic quoq; Agatharchides apud Photium *novi*, inquit, *ut natu grandior multarumq; rerum experientiam consecutus per adsentationem eos qui dignitate excellere, regnaq; simul funditus deleta. Desperata mihi salus ejus principis cujus vitia adsentatione aluntur* Vell. 2. Sall: in ep. 2 de ord. rep. quod docet locc. lib: 1. contingere; cum, qui salutare quid Reip. svadere possent metu *offensionis* & *aucupio gratia*, vel *silens dicenda*, vel ad *nummum superiorum* loqvuntur, secundæ auræ inservientes; vel *incipitia consilia* in utramq; partem *flexibilia* proferentes Tacit: h: 298. vel per *occultum murmur* excipientes Ann. 2.

II. Sed nunc Consiliariorum munia explicabimus *cautos* ab initio eos formantes nam animus vereri qui scit scit tuto aggredi Pub: Syr. *veritas visu* & *mora valescit* Tacit Ann. 2. 39. *prudencia* cautis quam acrioribus consilijs innititur Ann: 11. 29 placet igitur ille *cunctator* natura cui cauta potius consilia cum *ratione* quam prospera *ex casu* commendata fuere hist: 2. 27. imò optimus ducitur qui deliberando non præcipitur, sed fortuita meditatus confidat agendo Herod. 7. neq; habet *pœnitentiam celerem*, eamq; *seram* & *inutilem* liv. 31. imò vero effugiet *mutationem consiliorum*, notam *inconstantia* auctoritatem evacu-
antem. quod tamen fit ad monitum cic in def: Mur:
perma-

permaneto, inquit in sententia nisi alia vicerit melior. Deniq; constationem requirimus, nisi perniciosior quies quam temeritas T: h. i. media enim sequi inter præcipitia stolidi censetur hist: 3.

12. Optimè ad supra positas circumstantias examinata, gravi oratione proferant, quæ acrimoniam gratiæ admistam contineat: paucisq; verbis multam in auditoris animo cogitationem excitet, ita tamen ut rem ipsam exprimat: *loquacitatem sermonem stultum & futilem efficere certum est.* Plut: in Lycurg. cap. 35. *Composita orationes* alibi locum habent, hic *brevis dictio & rectum iudicium* Lipsi. talis erat Phocionis oratio, quæ paucissimis verbis plurimum sententiæ comprehendebat, unum enim *viri boni verbum, unus nutus*, sexcentis argumentis ac verborum continuationibus parem fidem meretur. Plut: in Phoc. 7. qua in re Scaurus laudatus fuit, quod tanta *brevitate & auctoritate* dixerit, ut non causam, sed *testimonium* dicere videretur. Arniz 14. non immerito igitur Phocion reprehendebat Leosthenem; *Sermones tui adolescens, inquit, cupressorum similes esse videntur, quæ procera cum sint & magna, fructum tamen nullum ferunt.* Plut: in Phoc. 30. proinde recte Athenienses hortabatur Demosthenes: ut *res nudas* per se dijudicarent, auferentes sermones omnes, qui facti videntur ad fallendum Exord. 45. quod confirmat Marius, non sunt composita verba mea parum id facio, ipsa se *virtus satis ostendit.* Sall. in jug. obiter nota *nimis ingeniosos esse malos suosores* Lipsi.

13. Byssinis verbis *vox speciosa, inanis & subdola*, quam antea compressimus, investiatur. nos delectamur Solonis responso Æsopo fabularum scriptori sardibus dato. qui ait, O Solon, cum Regibus, aut quam *minimè*, aut quam *sua-*
vissimè, colloquendum; Nequaquam verò inquit, Solon,

sed vel *minimè*, vel *quam verissimè*. Cum quo convenit Cornelianus Piso nullius servilis sententia spontè auctor, & quoties *necessitas* ingrueret, *prudenter* moderans. Ann: 6. Sunt etiam qui palam dicunt, quidquid senserint Plut: in Dion. 6. sic camillus neq; odiorum rationem habuit, neq; in liberè dicendo quidquam sibi reliquum fecit. idem in Camill. 19. Sed fuit hic in libera Repub: Regis consiliarij prænominationum Pisonem & Hephæstionem imitentur, qui quamquam *jus libertatis* in Alexandro admonendo habuit, illud tamen ita usurpabat, ut magis ab eo *permissum* videretur. Curt: lib: 3. 12. cujus intempestivæ poenas luerunt Eudæus ac Eudæus à Perseo interempti Plut: in Æmil: 39 Calisthenes & Clitus ab Alexandro Curt: lib: 8.

14. Restat ut explicemus alteram factionem, quam *mutuam consiliariorum* diximus, hanc vero illi *concordia* interdum nomine tegunt, quæ Gnathonica magis est; si quis laudat, inquit Gnatho, laudo: id rursus si negat, laudo: id quoq; negat, quis: nego: ait: ajo: postremo imperavi egomet mihi omnia adfectari Terent: in Eun: act. 1. Scen. 2. quod perinde erit ac si ex concentu *unam vocem* faciat in Musica, aut ex versu *unum pedem*. Arist: polit: 2. sed multorum hominum *consilia* diversa, ad *unum finem* tendentia esse par est, quare Lacedæmonius Legistor, verba Plut: in Agesi: 7. videtur in Remp. quasi fomitem virtutis immisisse studium contendendi, uti semper aliquid inter bonos certaminis diffidij, esset: eam vero gratiam, quâ cives, non exploratis prius per mutuas contentiones animis, ultrò alter alteri concedunt, ut otiosam & desidem, concordia nomen non mereri statuit, atq; hoc nimium etiam ab Homero animadversum fuisse putant aliqui: nequæ enim finxisset Agamemnonem rixa Ulyssis & Achillis gaudentem: mutua cum facerent gravibus convicia verbis, nisi is præstantissimorum heroum emulationem & disceptationem magno

reip

reip. bono esse duxisset. nota hoc fieri contra consilia non personam.

15. Quare crassum reprehendimus qui Lucium Annaium senatorem contradicere aggressum pugno in faciem incusso, sanguine foedatum concione expulserit. Plut. in Crass. 69. Enimvero ambitiosa ingenia, aliàs ad gerenda imperia non inepta, quod equalibus invident, id non exiguo ijs in rebus præclare gerendis impedimento est: eos enim virtutis suæ adversarios reddunt, quibus adiutoribus uti poterant. Idem in Iul. 42. Talis fuit Laco consilij quamvis egregij, quod ipse non adferret, inimicus & adversus peritos pervicax. Tacit: h: 1. 26. Lucullus ne cum potentibus & dignitate paribus conveniens, sed præ se contemnens. Pl: in Luc: 69 nihili ducentes, crebris contradictionibus quidquid auctoritatis in ipsis est destruere. Tacit: hist: 1 & hi sunt qui ethicis morosi dicuntur.

16. Rectius Aristides fecerat, qui cum ordo ipsi summam rei deferret, Miltiadi potestatem suam obtulit; docens collegas suos non turpe, sed honestum atq; salutare esse parere prudentibus. Plut: in Arist: 9. imo verò in omnibus actionibus & consilijs sibi inimicissimum hominem salutis publicæ causæ summam auxit gloriâ 15. Sed de his in Pelop. vit: 7. Sententiam tulit. Etenim considerans, inquit, aliquis quâ invidiâ Aristides & Themistocles, Cimon & Pericles, Nicias & Alcibiades, quibus contentionibus & obreccationibus mutuis in Rep. versati sunt, rursusq; expendens quâ benevolentia Pelopidas & Epaminondas, se mutuo in administrandis communibus rebus coluerint, intelliget hos rectius collegas dici posse, quam illos, qui mutuis ac perpetuis in certaminibus victoriam unus de altero, quam de hoste, magis reportare contenderunt. sed talia sunt abolenda Modestia, de qua Val: Max: lib: 4. 1. ubi illa tot in curia jurgia? ubi tam multæ pro rostris altercationes? ubi maximorum ducum &

civium tantorum *togata praelia?* omnia nimirum ista *præcipua veneratione digna delevit moderatio.* In *summa adfectus noxios,* in subministrando alijs consilio, fieri planè iniquum censemus, nam longe aliud est *pro alijs verba facere,* quam *sibi ipsi* consulere. Quippe quæ pro alijs dicimus, ea cum à recta atq; integra ratione profisciscantur, utiq; vim suam obtineant. verum *animus,* ubi quis eum *morbus* occupavit, obtunditur caligoq; ei suffunditur, ita ut nihil idoneum excogitare possit. Tullius apud Dionem.

17. Deniq; unam hanc quæstionem contra Setserum deducamus, nempe debere *Consiliarios* monere Regem, cum necessitas fuerit, non *vocatos.* alias perjuri erint, nam est contra juramentum. *persidi,* quia *produnt* Regem. *impij* in *Patriam & Regem;* quia cum *vitam* pro illis exponere tenerentur, *suorum commodorum causa,* deserunt. idcirco eos adsumsit ut eorum opera uteretur non secus ac oculis atq; auribus Arist: Polit: 3. & tantum pro instituto nostro de hoc momento. sequitur.

Momentum Tertium.

1. Nunc opus ijs, ut Simo ait Sossæ, quas in te intellexi sitas *fide & taciturnitate* Ter. in and. act: 1. Scen. 1. Fidum altumq; Reipub: *pectus sit curia, silentijq; salubritate munitum* & undiq; vallatum, ad morem Romanorum, qui nunquam taciturnitatem optimum ac tutissimum administrandarum rerum vinculum labefactari volebant, usq; adeò Patriæ caritate omnes tenebantur, ut arcana consilia P. conscriptorum multis seculis nemo senator enunciaverit, itaq; non dicam unum sed neminem audisse crederes, quod tamen multorum omninò auribus fuerat commissum Valerius lib: 2. 2. De Persis non loquar quemmodum nec de Hispanis vid: Curt: lib: 4. 6. just: lib:

44. 2. Utriq; enim sapet tormentis immortui, pro silentio rerum creditarum, ita illis fortior taciturnitatis cura quam vitæ. Hinc apparet ratio Rumoris à Romulo vulgati, nempe se aram cuiusdam Dei, sub terra occultatam invenisse. Dei nomen confus fuit, sive quod in consultando iuvaret, sicut latinis est consilium & consul; sive is Neptunus equestris est: Nam ara consi in circo majori, reliquo tempore latens, circensibus ludis apparet. Sive quod alij adferunt, abdito consilio arcanoq; haud inconveniens, subterranea Deo ei ara tribuitur Plut: in Romul: 21.

2. Ubi Consulueris, si nullum impedimentum sit, maturè facito. talis fuit M Agrippa labore, vigilia, periculo invictus & per omnia extra dilationes positus consultisq; facta conjungens Vell: lib: 2. magna momenta temporum sunt multumq; interest, utrum idem post an justo tempore egeris cic. Sunt etiam quidam qui in deteriora, neglectis bonis sibi datis consilijs, transeunt: contra quod Leo imp. monuit ut Tempus locum &c. sicut prædictum esset, observarent.

3. Ceterum si secus ceciderit, scias neminem stolidum consilium capite luere debere; defuturos qui svaderent, si svasisse periculum esset. Curt: lib: 3. 8. fides spectanda, nam nihil debet prestare, qui consilium dat, præter fidem. Thucid. 3. & cic ad Att, idem ad Att: lib: 10. 14. Quid agam nunc cui nihil procedit, caduntq; ea quæ diligentissimè sunt cogitata teterrimè; contra malè cogitata & consulta sæpè prosperè. quod Sall: firmat ep. 2. ad cæsar. de ord. rep, sæpè prava magis quam bona consilia prosperè evenerunt. Conf. Valer Max. lib: 3. cap. 8. elegantissimum enim enumerat exemplum. Cogitetq; quod Demades ait, æquum esse, eum, qui consilium dederit, perinde ac medicum non de morbo accusare, se de sanatione ei referre gratiam. loc. in notis. nam contingere potest ut destinata salubriter, fortuna potentior omni ratione discutiat: quippe alij præ metu impe-

rium exequi non audent, alij frustra exequuntur Curt: lib: 3. 8. Et hinc est, quod consilij fere ex eventu laus est aut infamia. Corneli: Nep. in Dat. cap. 5. Vid. Locc in lib: 1. de ord. rep. cap. 17. adde Justinianum qui dicit liberum esse apud se explorare an sibi expediat consilium. inst: lib: 3. tit 26 § 4.

4. Porro neq; melioris fidei, sint illi qui prudentius svaferiat. Curt: lib: 3. 8. causam habes, inquit Lipsi. in fragilitate humana vel ambitione humana: quia cum semel iterumq; placuisse se vident, & premium retulisse, extra limites abeunt, & tibi se dant muneranti. sed & sibi placent & superbiam induunt: fugiendum, adeoq; monet ut sine discrimine audiat, ne quis spe adipiscendi à vero deflectat, imò ne præter animi mentem aliquid & ad gratiam loquatur. Thucid lib: 3. Sit Cato Minor pro exemplo, qui, cum cicerò ei gratias ageret, quod sibi in causa quadam profuisset, respondit hoc civitati acceptum referri, hujus enim causa omnia agere Plut: in Cat: 26. prorsus ut Aristides qui in repub: non gratiam, non gloriam; sed quod optimum, tutissimum justissimumq; noverat, spectabat. idem in Th 4. adde Philop. monitum ad spartanos, qui remittens dona dixit, bonos amicos muneribus non deliniatis, qui gratis virtutem suam vobis utendam dant: malos potius redimatis corrumpatisq; donisq; ora eorum obturetis, quo minus barbarum ab ijs sit, præstare enim licentiam inimicorum, quam amicorum libertatem tollere. Plut: in Philop.

5. Nota Senator, si præsens ubiq; fortuna fuerit & omnia in gloriam cesserint, Agricola morem, qui nunquam in suam famam gestis exultavit; ad auctorem & ducem ut minister fortunam referens, ita virtute in obsequendo, vel recundiâ in predicando, extra invidiam, neq; tamen extra gloriam erat. Tacit: in Ag. 8. Sunt enim qui hoc nomine

supra

ſupra principem ſcandere nituntur hiſt: 4. 2. Princeps alia
victoriæ præmia ceteris communia, ſed *titulum* ac *decus*
rerum benè geſtarum ſibi proprium ac primum eſſe cu-
pit, unde non fallebat Antipatrum diſſentire ab animis
gratulantium vultus, nam Alexander *demptum gloria ſuæ*,
quidquid ceſſiſſet *aliena*, exiſtimabat. Curt. lib: 6. 1. quare
Craterus *capta urbis titulo* ſicut par erat ceſſerat. 6. cap. II.
luſtre huius parag. exemplum erit Ageſilai, qui inter tri-
ginta conſiliarios Lyſandrum ſecum abduxit, ut eo pri-
mo ac præcipuo omnium amicorum uteretur. *Verum*
ut eſt in Aſiam perventum, homines raro cum Ageſilao, nondum
familiariter ſibi noto, collocuti ſunt: ad Lyſandrum vero ob diu-
turnam conſuetudinem & colentes amici & inimici metuentes con-
venerunt, & frequentes eum comitati ſunt. Utq; in tragædijs
uſu venire ſolet hiſtrionibus, ut qui nunciij aut famuli perſonam
fuſinet, is primas partes gerat atq; laudetnr, cum interim Regijs
inſignibus ornatus alius ne loquatur quidem quicquam: ita omnis
imperij majeſtas tum apud Conſiliarium cernebatur, Regi ipſi ſo-
lum poteſtatis ſuæ nomen aderat. ceterum Ageſilaus primò occaſio-
nes agendi Lyſandro nullas præbere cœpit, deinde infectis rebus
ſemper eos dimittere, quibus operam ſuam Lyſandrum navare in-
telligebat, tandemq; ſtructuræ carnis conſtituebat. ob hæc, egre-
giè, dicebat Lyſander, *amicos deprimere ſcis Ageſilæ*. Siqui-
dem, inquit Ageſilaus, *me ipſo eſſe majores ſtudent*: qui vero
meam augment potentiam, in partem ejus eos venire æquum eſt.
Plut: in Lyf. 43 & 44. in Ageſ. 10.

Viro Juveni *Ut natalium claritudine: ita inſigni Erudi-
tione ſincerâq; virtute maximè conſpicuo*
DN. ISRAELI KROOF NICOLAI Philoſophiæ Can-
didato meritiſſimo, amico meo ſingulariter dilecto.

Nunc tua meſſis adest, KROOF, fructuſq; reportas,
Qui toto vitæ tempore lucra dabunt.

Sic, sic! non satis est claros memorare parentes,
 Majorumq; alijs vivere velle bonis.
 Hoc decus, hoc laudis propria est conflare labore,
 Quod Tibi, dum vivas, utile semper erit.
 Id Tibi successit, dumq; otia abesse jubebas,
 Non tuus in Domino sudor inanis erat.
 Præbe caput sophiæ, viridem quò fronte corollam
 Suscipias, digitos annulus atq; beer,
 Nostrium est his ausis felicia quæque precari,
 Sint hæc grata Deus ter benedicte Tibi.

*Non ut decuit, sed ut in summâ festi.
 natione licuit, affectu tamen
 amicissimo scripsi*

ANDREAS THURONIUS
 Acad. h. t. Rector.

ISRAEL NICOLAI KROKIUŠ

Ἀναγραμματιζόμενος, ἐνὸς τῆς ἐκκλησιᾶς,
 ΝΙΚΗΣ ΚΑΙΡΙΟΥ ΛΩ, ΣΚΑΪΡΩ.

Παμμάχῳ ὡς σκιρτᾷ νίκην ὁ λαβὼν στρατιώτης,
 ἔλθοι ὡς καίρει καρπὸν γε δρέπων ὁ θειστής:
 Οὐτω λευκοφόρε πλεῖστον φιλομῆσε χαρήσῃ,
 ἔχθρὸς γὰρ, κακίαν τ' ἀγνοίαν νῦν ἐπάταξας,
 ἔνθεν δημοσιόις τὴν νίκην ὥδε θριάμβῳ,
 καὶ ποταπὴ ἔσαι τε γεγενσία εὖ ἀντιόγεις.
 ἔντεῦθεν μετὰ τῶν μεσῶν οὕτως ἐπιφῶνῳ,
 ἐκλέειν ΝΙΚΗΣ ΚΑΙΡΙΟΥ ΛΩ, μάλα ΣΚΑΪΡΩ,
 καὶ παρὰ τῆς γε θεῆς σοὶ τ' ἄσμενος, ἔνχομαι ἀθλαίνω
 ὀλβιοῦμαι μόνην, μετὰ τῆς προκοπῆς τε μεγίστης.

τῆς τῷ Ἀδελφῷ ὁλοκληρῶ δεξιότητι
 καὶ νέας τιμήσεως συνηθῆς
 ταῦτα κατέλιπε

PETRUS S. PLATINUS

VVexiā Smol.